

HANDBOEK FISCALE PROCEDURE BTW

Fiscale Handboeken

HANDBOEK
FISCALE PROCEDURE BTW

2016

Prof. Dr. Ilse DE TROYER

(Universiteit Antwerpen, Faculteit Rechten;
KU Leuven – campus Brussel, Faculteit Economie
en bedrijfswetenschappen)

Prof. Dr. Luk VANDENBERGHE

(Universiteit Antwerpen, Faculteit Rechten)

Tweede editie

intersentia

Antwerpen – Cambridge

Handboek fiscale procedure btw
Ilse De Troyer en Luk Vandenberghe

© 2016 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

ISBN 978-94-000-0624-9
D/2016/7849/133
NUR 826

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

VOORWOORD

Dit boek biedt een globaal overzicht van de fiscale procedure op het vlak van de btw. Achtereenvolgens komen aan bod: de aangifte en controle, de bewijsmiddelen, de vorderingen van de administratie, de betaling en invordering van btw-schulden en de vorderingen van de belastingplichtige.

De specifieke werking van het btw-systeem, met regelmatige aangifte- en betalingsverplichtingen en rechtstreekse toerekeningen van btw-aftrekken en btw-teruggaven op verschuldigde btw, en met tal van uitzonderingsbepalingen, heeft tot gevolg dat deze btw-procedureregeling nogal complex is.

Bovendien blinkt de toepasselijke wetgeving niet uit in duidelijkheid en coherentie. Het feit dat procedurele bepalingen niet alleen opgenomen zijn in het Btw-wetboek zelf, maar ook uitgewerkt zijn in de koninklijke besluiten ter uitvoering van het Btw-wetboek – waarbij de overeenstemming tussen de basisbepalingen en de uitvoeringsbepalingen bovendien niet altijd gegarandeerd is – maakt de hele materie nog een stuk ingewikkelder. Dit leidt bij de toepassing in de praktijk tot heel wat vragen en discussies, die ook voor verdeeldheid zorgen in de rechtspraak.

In dit boek wordt ernaar gestreefd om deze ingewikkelde wetgeving toch op een gestructureerde en eenvoudige wijze uiteen te zetten en te illustreren met een heel aantal voorbeelden. Het boek is dan ook in de eerste plaats bedoeld voor het onderwijs.

Het belang van de naleving van de procedureregels leidt er overigens toe dat dit handboek niet alleen van nut kan zijn voor studenten, maar ook voor belastingplichtigen en hun raadgevers.

De tekst is bijgewerkt tot medio 2016.

INHOUD

<i>Voorwoord</i>	v
DEEL 1	
AANGIFTE EN CONTROLE	
Inleiding	3
Hoofdstuk 1	
De aangifte als grondslag voor de btw-heffing	5
Aangifte van de aanvang, wijziging of stopzetting van een btw-activiteit	5
De periodieke of bijzondere btw-aangifte	7
Andere aangifteverplichtingen met het oog op de controle van andere belastingplichtigen	9
Intrastat-aangifte	10
Hoofdstuk 2	
Controle en onderzoek	11
§ 1. Onderzoeksbevoegdheden	11
A. Onderzoek van de boekhouding	12
Bewaringsplicht	12
Specifieke richtlijnen in verband met de digitale bewaring van facturen	14
Recht van de administratie op inzage en kopiename	15
Algemene regels	15
Bijzonderheden	16
Plaats van de voorlegging ter inzage	17
Bevoegdheid van de administratie om boekhoudkundige stukken mee te nemen	18
B. Vragen om inlichtingen	19
Algemeen	19
Zwijgrecht?	20
Inlichtingen van banken	21
Inlichtingen van openbare diensten en instellingen	22
C. Toegang tot de bedrijfslokalen	23
D. Controle van het vervoer van goederen	27

E.	Verplichtingen lastens de eigenaar van een pas opgericht gebouw...	27
F.	Samenwerking tussen belastingdiensten.....	28
	Uitwisseling van gegevens op nationaal vlak.....	28
	Samenwerking op internationaal vlak.....	29
§ 2.	Onderzoekstermijnen.....	31
A.	Algemene onderzoeksbevoegdheid binnen de gewone verjarings- termijn.....	32
B.	Doelgebonden onderzoeksmogelijkheden binnen de verlengde verjaringstermijn bij aangetoonde niet-aangifte of onrechtmatige vrijstelling of aftrek.....	32
	Beoogde situaties.....	32
	Beperkte onderzoeksbevoegdheid.....	33
C.	Verlengde onderzoekstermijn in geval van bedrieglijk opzet of oogmerk om te schaden.....	36
	Beoogde situaties.....	36
§ 3.	Gevolgen in geval van niet-naleving.....	37
A.	Niet-naleving door de belastingplichtige.....	37
B.	Niet-naleving door de administratie.....	37

DEEL 2

DE BEWIJSMIDDELEN VAN DE ADMINISTRATIE

Inleiding	45
------------------------	----

Hoofdstuk 1

Algemeenheden betreffende het bewijs	47
---	----

§ 1.	De bewijslast.....	47
A.	Verdeling van de bewijslast.....	47
B.	Tijdstip van het te leveren bewijs.....	50
C.	Rechtmatig vertrouwen.....	51
D.	Evenredigheid van de aan de belastingplichtige opgelegde bewijslast.....	53
§ 2.	Bewijskracht van akten en herkwalificatie.....	55
§ 3.	Akkoorden en voorafgaande beslissingen.....	58
A.	Akkoorden met de btw-administratie.....	58
B.	Rulingverzoeken bij de Belgische rulingdienst.....	58
C.	Verzoeken voor grensoverschrijdende rulings van verschillende btw-administraties.....	62

Hoofdstuk 2	
De toepassing van feitelijke en wettelijke vermoedens	65
§ 1. Feitelijke vermoedens	65
A. Algemeen	65
B. De weerslag van bijkomende taxaties in de inkomstenbelasting	70
Algemeen	70
De weerslag van akkoorden tot verhoging van de winst inzake directe belastingen	71
Weerslag van een aanvullende aanslag in de inkomstenbelas- ting op grond van tekenen en indicïen	73
§ 2. Wettelijke vermoedens	74
A. Wettelijke vermoedens betreffende de levering van goederen	76
B. Wettelijke vermoedens betreffende diensten	78
C. Wettelijke vermoedens betreffende invoer	79
D. Wettelijke vermoedens betreffende de intracommunautaire verwervingen	79
E. Wettelijke vermoedens betreffende de oprichting van een gebouw ..	80
Hoofdstuk 3	
Het proces-verbaal	83
§ 1. De bijzondere bewijskracht van het proces-verbaal	83
A. Draagwijdte van de bijzondere bewijskracht	83
B. Verlies van de bijzondere bewijskracht	84
§ 2. Geldigheidsvoorwaarden	85
A. Formele en inhoudelijke vereisten	85
B. Termijn voor de opstelling van een proces-verbaal	87
Hoofdstuk 4	
De deskundige schatting	93
§ 1. Toepassingsgevallen	93
§ 2. Procedure	95
§ 3. Draagwijdte van het advies van de deskundigen	98
Hoofdstuk 5	
De ambtelijke aanslag	101
§ 1. Toepassingsgevallen	101
§ 2. Procedure	104
§ 3. Tegenbewijs	104

DEEL 3

NAVORDERINGEN VAN DE ADMINISTRATIE

Inleiding 109

Hoofdstuk 1

De administratieve fase van een geschil betreffende een navordering 111

§ 1. Initiatief van de administratie 111

§ 2. Reactie van de belastingschuldige 112

 A. Termijn 112

 B. Verzoek om bemiddeling 113

 Voorlegging aan de gewestelijke of centrale administratie 113

 Voorlegging aan de fiscale bemiddelingsdienst 114

 Voorlegging aan de federale ombudsman 115

 C. Draagwijdte van een akkoord 115

 Principe: bindend karakter van de dadingen wat betreft de feiten .. 115

 Herroeping of wijziging van een akkoord 116

 Betaling van de gevorderde belasting als schulderkenning? 117

Hoofdstuk 2

De gerechtelijke fase van een geschil betreffende een navordering 119

§ 1. Het dwangbevel 119

 A. Kennisgeving van het dwangbevel 119

 B. Motivering van de vordering 123

 C. Vormvereisten 126

§ 2. De gerechtelijke procedure 128

 A. Verzet tegen het dwangbevel 128

 B. Inleiding van een rechtsvordering vóór het dwangbevel 129

 C. Verloop van de gerechtelijke procedure 131

 Eerste aanleg 131

 Geen volledig nieuwe motieven 131

 Bevoegdheid van de rechter 133

 Hoger beroep en cassatie 137

Hoofdstuk 3

Verjaringstermijnen betreffende btw-navorderingen 139

§ 1. De verschillende verjaringstermijnen 139

 A. Inleiding: de datum van de oorzaak van opeisbaarheid 139

 Niet aan de Staat betaalde btw 139

 Te veel in aftrek gebrachte btw 143

Boeten wegens het niet naleven van btw-verplichtingen	143
B. De gewone verjaringstermijn	144
Niet aan de Staat betaalde btw	144
Te veel in aftrek gebrachte btw	145
Boeten wegens het niet naleven van btw-verplichtingen	145
C. De langere verjaringstermijn bij aangetoonde niet-aangifte of onrechtmatige vrijstelling of aftrek	146
Beoogde situaties	146
Precisering van het begrip “handelingen die niet zijn aangege- ven”	147
Precisering van het begrip “aantonen”	149
Bewijskrachtige gegevens: ook eigen gegevens	149
Belang van het tijdstip van verkrijging van de gegevens die aanleiding geven tot de verlengde verjaringstermijn?	150
Geen voorafgaande kennisgeving vereist	154
D. Langere navorderingstermijn in geval van bedrieglijk opzet of oogmerk om te schaden	154
Beoogde situaties	154
Voorafgaande kennisgeving vereist	155
E. Bijzondere verjaringstermijn in geval van deskundige schatting	157
§ 2. Stuiting en schorsing van de verjaring	157
A. Stuiting van de verjaring	157
B. Schorsing van de verjaring	160

DEEL 4

BETALING EN INVORDERING VAN BTW-SCHULDEN

Inleiding	165
Hoofdstuk 1	
De betaling	167
§ 1. De betalingsverplichting en de gevolgen van niet-betaling	167
A. Algemeen	167
Betalingstermijn in functie van de btw-aangifte	167
Niet-vrijwillige betaling leidt tot gedwongen uitvoering	167
Aanrekening van gedeeltelijke betalingen	168
B. Nalatigheidsintresten	168
C. Andere gevolgen	169
Hoofdelijke aansprakelijkheid van de bestuurders in geval van fout	169
Sluiting van de onderneming	169

§ 2. Verzoeken om tijdelijk of onbeperkt uitstel van betaling	170
A. Tijdelijk uitstel van betaling	170
B. Kwijtschelding in het kader van een collectieve schuldenregeling..	171
C. Onbeperkt uitstel van de invordering van btw-schulden.	171
Toepassingsvoorwaarden.	171
Procedure	172

Hoofdstuk 2

De invordering.	175
----------------------------------	-----

§ 1. Waarborgen die los staan van een al bepaalde schuld	176
A. Inbeslagname van verdachte goederen binnen het grondgebied . . .	176
B. Inbeslagname bij invoer zonder aangifte	177
C. Waarborg te verlenen door verdachte belastingplichtigen.	177
§ 2. Invordering van btw-schulden	178
A. Voorwaarde van voorafgaande mededeling van het dwangbevel. . .	178
B. Bijzondere waarborgen voor de inning van de btw.	179
1° Algemeen voorrecht en wettelijke hypotheek	179
2° Aanzuivering door aanwending van btw-tegoeden	180
3° Schuldvergelijking bij toepassing van artikel 334 van de programmawet van 27 december 2004.	181
4° Hoofdelijke aansprakelijkheid van de bestuurders in geval van fout.	182
5° Andere medeaansprakelijkheidsregelingen	185
6° Kennisgevingsplicht en aansprakelijkheid van notarissen bij overdracht van onroerende goederen of vestiging van hypotheek	188
7° Kennisgevingsverplichting in het kader van erfopvolgingen . . .	190
8° Hoofdelijke aansprakelijkheid van de overnemer van een handelszaak	191
9° Pauliaanse vordering	192
10° Kennisgevingsplicht en aansprakelijkheid van ambtenaren belast met de openbare verkopen van roerende goederen	193
11° Verplichtingen van kredietinstellingen of -organismen	193
C. Internationale invorderingsbijstand	194
§ 3. Gevolgen van een betwisting van het dwangbevel voor de invordering. .	196
A. Algemeen	196
B. De inhouding van btw-tegoeden	197
Beoogde situaties.	197
Rechtspraak eist werkelijke controlebevoegdheid van de rechter. . .	198
C. Consignatie in geval van hoger beroep	201
Beoogde situatie	201

Motivatieverplichting.....	203
Procedure.....	205
DEEL 5	
VORDERINGEN VAN DE BELASTINGSCHULDIGE	
Inleiding.....	211
Hoofdstuk 1	
Administratieve fase van de vordering tot aftrek en teruggaaf van btw....	213
§ 1. Normale wijze van recuperatie van btw.....	213
A. Recuperatie via de periodieke btw-aangifte.....	213
B. Bijzondere gevallen van recuperatie via een aangifte.....	224
C. Teruggaafverzoeken buiten een aangifte.....	225
§ 2. Verzoeken om teruggaaf van btw die door de administratie werd nagevorderd.....	226
§ 3. Teruggaaf van buitenlandse btw.....	227
Hoofdstuk 2	
Gerechtelijke vorderingen tot teruggaaf van btw.....	231
§ 1. Vordering na de niet-inwilliging van een verzoek om aftrek of teruggaaf.....	231
A. Beoogde situatie.....	231
B. Vorderingstermijn.....	232
§ 2. Vordering tot teruggaaf van btw die werd voldaan op verzoek van de administratie.....	233
A. Beoogde situatie.....	233
B. Vorderingstermijn.....	234
Bijzonderheden.....	235
§ 3. Vordering na een weigering tot teruggaaf van buitenlandse btw.....	238
§ 4. Vordering tot teruggaaf na onwettigverklaring van btw-wetgeving door het Grondwettelijk Hof of na een arrest van het Hof van Justitie..	239
Teruggaaf van te veel aangerekende btw.....	239
Eerbiediging van de neutraliteit van de btw.....	241
Hoofdstuk 3	
Procedures in kortgeding.....	245

Hoofdstuk 4

Verzoeken om kwijtschelding of vermindering van boeten 247

- § 1. De oplegging van administratieve btw-boeten 247
 - A. Wettelijke grondslag 247
 - Objectieve bepaling van de btw-boeten en hun verminderingen . . . 247
 - Situaties waarin er geen boeten kunnen worden opgelegd 250
 - B. Motiveringsplicht 252
- § 2. Betwisting van de administratieve btw-boeten 252
 - A. Een gratieverzoek 252
 - B. Rechterlijke bevoegdheid tot wettigheidstoetsing 254
 - C. Vermindering of kwijtschelding van btw-boeten: inachtneming van specifieke evenredigheidsredenen 259

Hoofdstuk 5

Verzoeken om kwijtschelding of vermindering van de intresten 263

- Redenen voor de kwijtschelding of vermindering 263
- Rechterlijke bevoegdheid 265